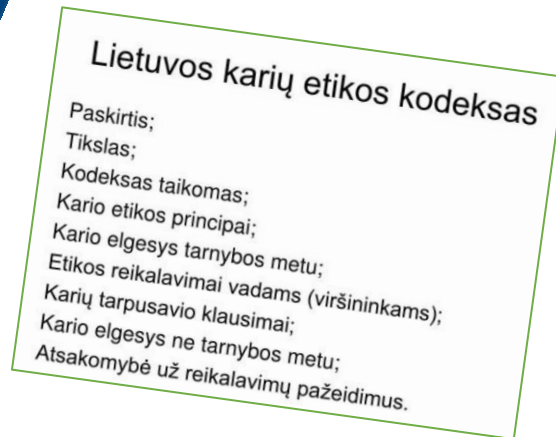
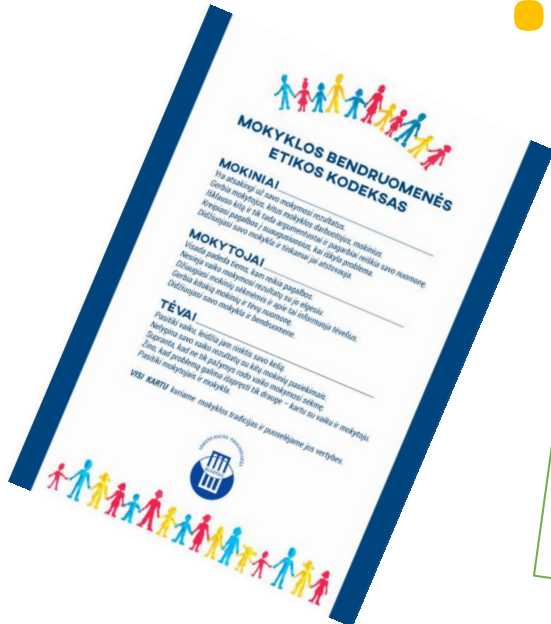

Etikos kodeksas – ugdymo karjerai kokybės užtikrinimo pagrindas

Ina Griazina, Ugdymo karjerai skyriaus vadovė
2025.05.29, Vilnius

Etikos kodeksas – kas tai ir kodėl jo reikia švietimo įstaigai?

Kas tai?

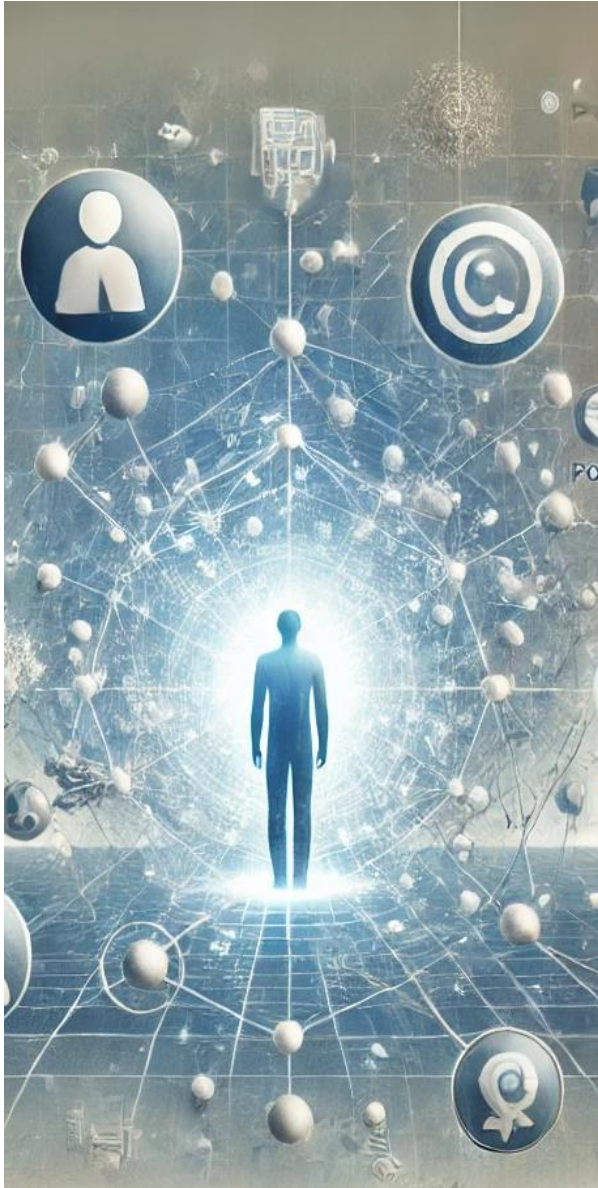
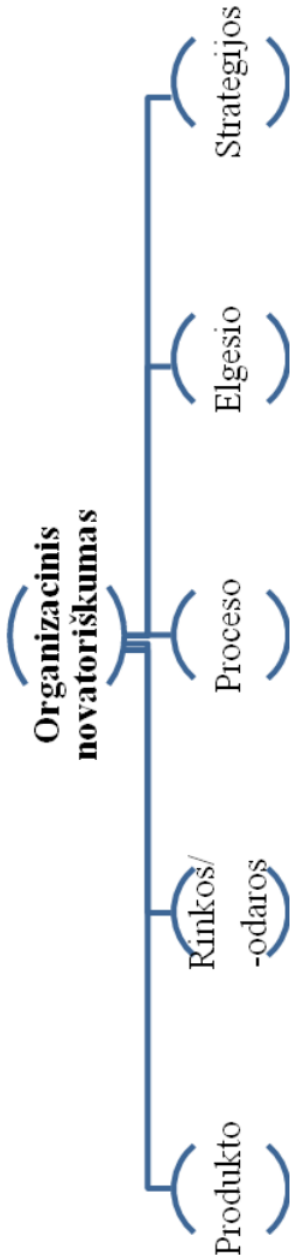
Dokumentas, veikiantis kaip pagrindinis etikos diegimo konkrečioje organizacijoje instrumentas.

Pagrindinis tikslas – apibrėžti pageidaujamo bendražmogiško ir profesinio elgesio normas, taisykles ir sankcijas už jų nesilaikymą.

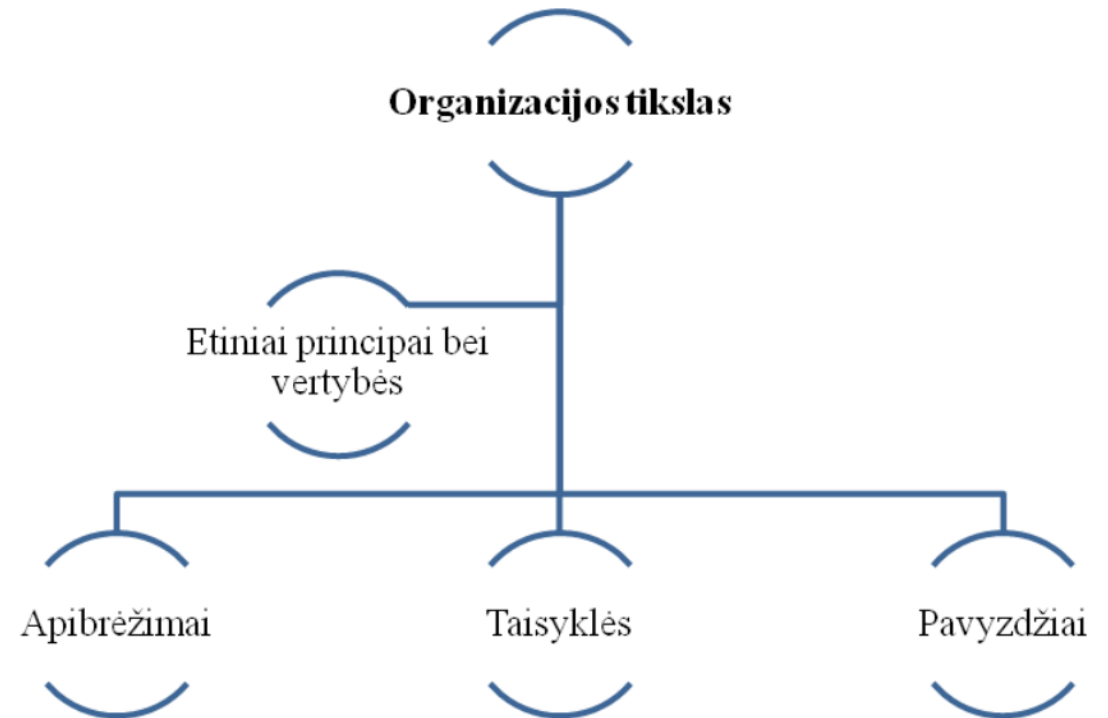
Uždaviniai:

- Padėti suprasti, palaikyti ir puoselėti svarbiausias organizacijos vertybes ir kultūrą;
- Talkinti vertinant ir sprendžiant konkrečius etinio pobūdžio klausimus;
- Skatinti etišką vadybą ir prevenciją galimų konfliktų atvejais;
- Kt.

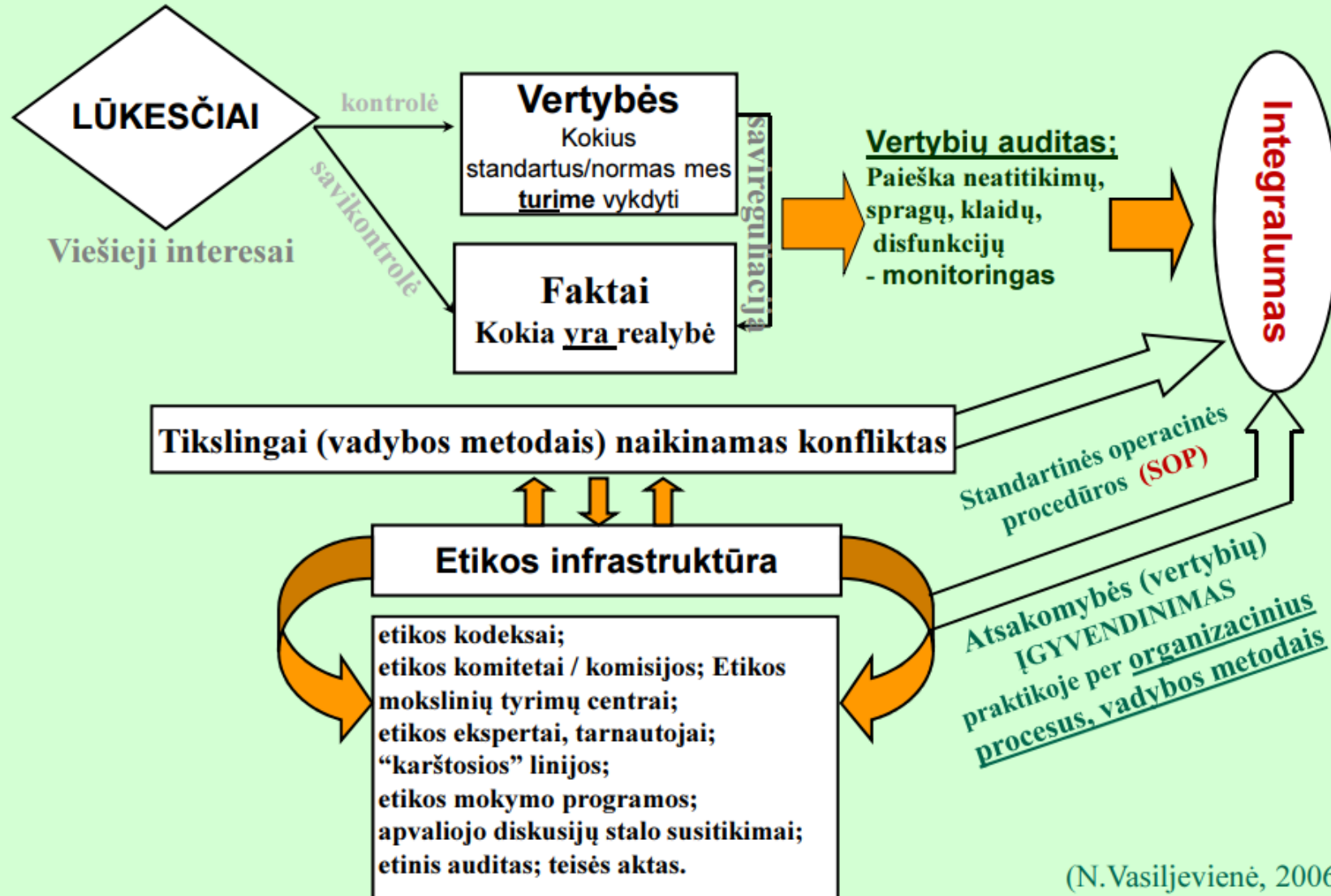

Etikos kompetencija = inovacijos???

Šaltinis: Wang C. L., Ahmed P. K., 2004

Organizacijos integralumas – socialinės tikrovės (re)konstravimo būdai

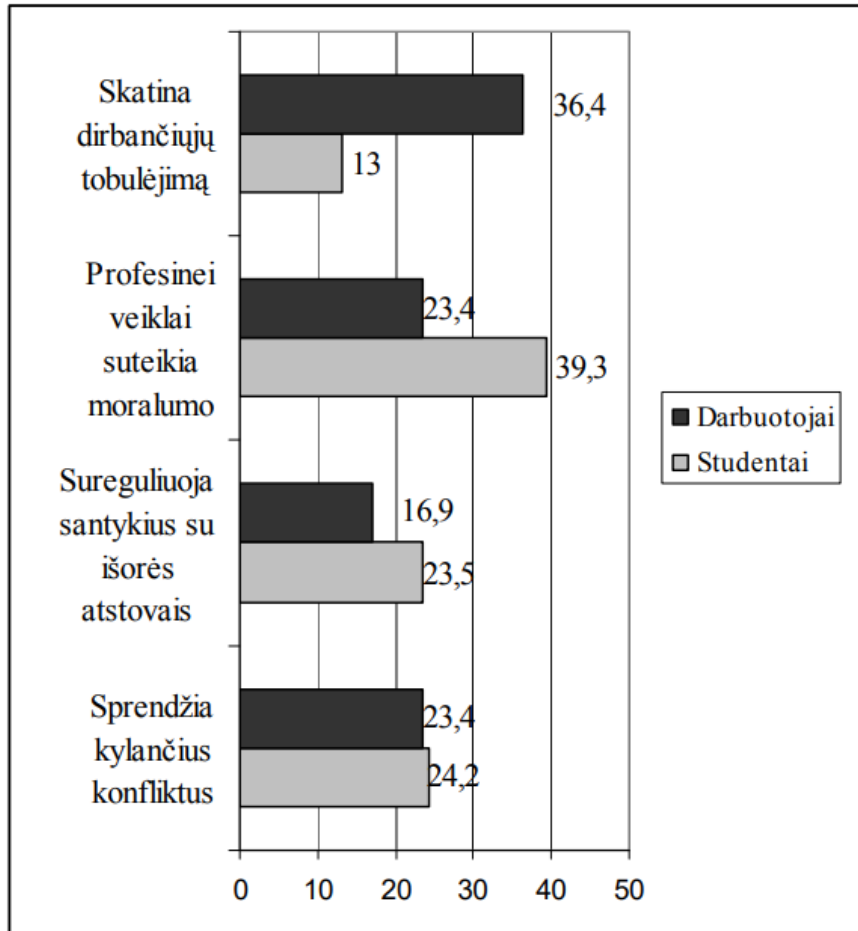
Ką rodo tyrimai? (1)

ETIKOS KODEKSAS:

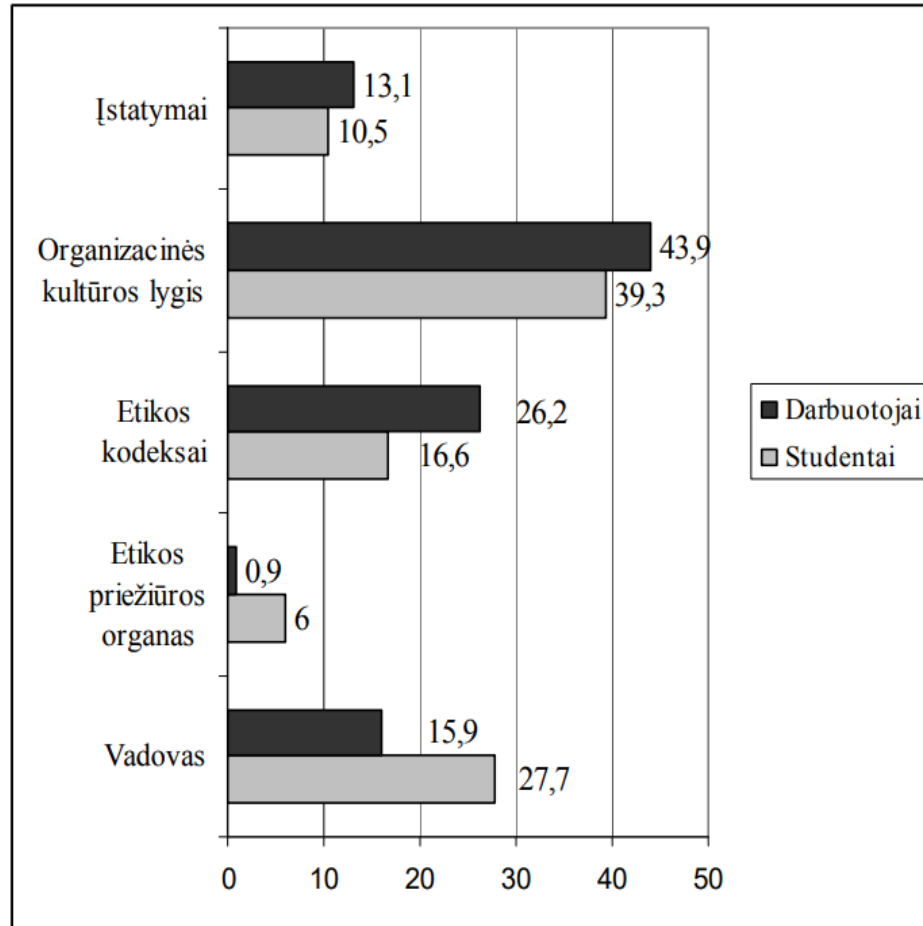
- Yra veiksminga organizacijos geros reputacijos ir savitarpio pasitikėjimo kūrimo priemonė, kuri **kelia darbo našumą, optimizuoja profesinę veiklą** (Laurinavičius A., 2004).
- **Kuria kokybiškus dalykinius santykius** tiek individualiu, tiek organizaciniu lygmeniu, leidžia išsakyti savo vertybes, **skaidrina darbo sąlygas** (Vasiljevas N., Pučėtaitė R., 2005).
- Užtikrina aukštus praktikos standartus, **įvertina profesionalumą** (McDonald C., 2005).
- **Motyvuoja identifikuotis su savo darboviete**, būti lojaliems organizacijai, **apmąstyti savo veiklą** komandinio darbo kontekste. Padeda **išryškina teigiamas asmenines ir profesines organizacijos narių savybes**, eliminuoja netinkamas, **padeda įgyvendinti bendrus tikslus**. Taip pat **griežtina reikalavimus vadovui**, o darbuotojus **skatina tobulinti kvalifikaciją** (Vasiljevienė N., 2006).
- **Užtikrina kokybę** ir kelia visuomenės pasitikėjimą konkrečia profesija ir jos atstovais (Palidauskaitė J., 2010).
- **Padeda sėkmingai valdyti konfliktus** ir prognozuoti rezultatus (Alo R., Gao J., Carneiro J., 2010).
- **Turi įtakos organizacijos teigiamam mikroklimatui** ir kiekvieno nario progreso faktoriams, **skatina bendrystę, padeda spręsti iškilusius konfliktus**, atskleidžia organizacijos vadybinę orientaciją (V. Zuzevičiūtė, D. Kraskauskaitė (2012).
- Padeda sureguliuoti profesinius santykius, **skatina atsakingą ir etišką elgesį, skaidrius santykius tarp kolegų, dirbančiųjų tobulėjimą**, profesinei veiklai suteikia moralumo ir profesionalumo (J. Paužuolienė, I. Benetienė (2013).
- **Skatina profesionalų elgesį**, o kartu sudaro prielaidas organizacijos profesionalumui (Kirk N., 2019).

Ką rodo tyrimai? (2)

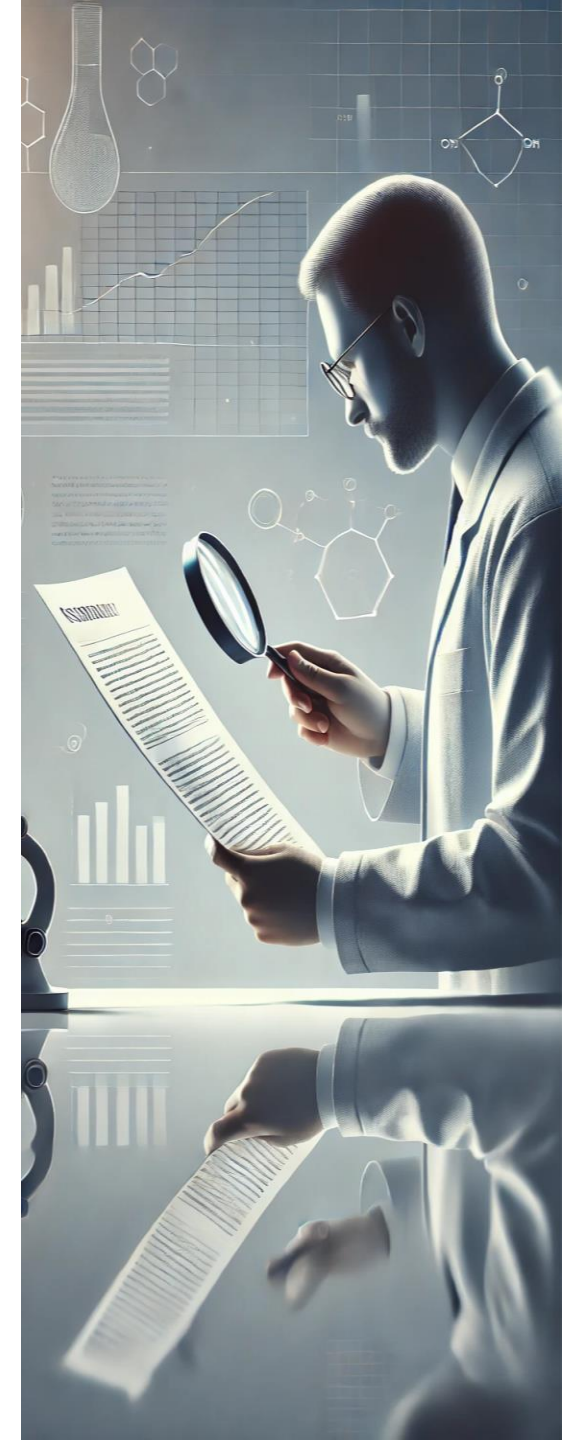
Pagrindiniai etikos kodekso privalumai

Svarbiausias etikos garantas švietimo įstaigoje

Šaltinis: J. Paužuolienė, I. Benetienė. Etikos kodeksas švietimo įstaigoje: darbuotojų ir studentų požiūris (2013).

Ką skelbia žiniasklaida?

Delfi > Dienos naujienos > Lietuvoje

2022.10.12 15:42

Vaikams galimai rankas pieštuku badžiusi mokytoja jau nebedirba: pateikė paaiškinimą direktoriui

Lietuvos diena > Švietimas

2025 m. sausio 17 d. 13:25

Lietuvoje 2024.02.09 05:30

R. Popovienė apie smurtinius incidentus Vilniaus mokyklose: jei įtarimai pasitvirtintų, toks elgesys nebūtų toleruotinas

Ar reikia mokytojų juodųjų sąrašų? Pasipylus skandalams, pedagogai baudžiami, bet grįžti gali jau po metų 329

Lietuva > Kitos Lietuvos žinios

Šokas etikos pamokoje: mokytojas traukė į nosį neaiškius miltelius ir galimai smurtavo prieš mokinį +VIDEO (179)

Publikuota: 2023 gegužės 10 10:24:00, Justina GAFUROVA

Delfi > Dienos naujienos > Lietuvoje

2019.02.08 11:07

Komisija nusprendė: Žiežmarių gimnazijos mokytoja pažeidė įstatymus (387)

Pedagogo (karjeros specialistės (-o)) etikos įgyvendinimas Lietuvoje

Bendrieji švietimo politiką reglamentuojantys dokumentai:

LR Švietimo įstatymas

LR Seimo 2011 m. kovo 17 d. nutarimas Nr. XI-1281

Pedagogų darbo etiką reglamentuojantys dokumentai:

Pedagogų etikos kodeksas

LR Švietimo ir mokslo ministro 2018 m. birželio 11 d. įsakymas Nr. V-561

Švietimo įstaigos bendruomenės etikos kodeksas

Tvirtinamas švietimo įstaigos vadovės (-o) įsakymu, atsižvelgiant į Pedagogų etikos kodekso (2018) reikalavimus

Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų kompetencijų aprašas

LR Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. lapkričio 23 d. įsakymas Nr. V-1499

Dokumentai, kuriuose reglamentuojama veikla artimiausia karjeros specialistės (-o) darbo specifikai:

LKSA etikos kodeksas

LKSA Valdybos susirinkimo 2022 m. birželio 16 d. protokolas Nr. 4

Psichologo profesinės etikos kodeksas

Patvirtintas Lietuvos psichologų sąjungos suvažiavime 2017 m. gegužės 12 d.

Pedagogų etikos kodeksas (2018)

Pagrindiniai pedagogų etiško elgesio ir veiklos principai:

1. **Pagarbos.** Bendravimas su švietimo įstaigos bendruomenės nariais grindžiamas asmens orumo ir vertės pripažinimu bei pasitikėjimu, kuriant saugią, atvirą, savivertę ir kūrybiškumą skatinančią atmosferą.
2. **Teisingumo.** Pripažįstama mokinių ugdymosi poreikių įvairovė, atsižvelgiama į mokinių socialinės, kultūrinės aplinkos ypatumus, laikomasi nešališkumo, kai vertinama mokinių pažanga ar sprendžiami konfliktai.
3. **Žmogaus teisių pripažinimo.** Nepažeidžiant mokinių teisių ir interesų, vadovaujamas lygiateisiškumo ir nediskriminavimo nuostatomis, siekiama, kad socialiniai, rasiniai, kalbiniai, religiniai ir kt. veiksniai nedarytų įtakos elgesiui profesinėje veikloje.
4. **Atsakomybės.** Pedagogas veikia kaip profesionalas, nuolat tobulina savo profesines kompetencijas, reikalingas kokybiškai atlikti savo darbą.
5. **Sąžiningumo.** Teikiama teisinga informacija apie savo patirtį, profesinę padėtį ir kompetenciją, sąžiningai naudojami ištekliai, vadovaujamas švietimo įstaigos vidaus tvarkos taisyklėmis, nepiktnaudžiaujama savo padėtimi.
6. **Atidos ir solidarumo.** Bendraujant su mokiniais, siekiama geros jų emocinės savijautos.

Laikytis **Kodekso reikalavimų – asmeninis pedagogo, siekiančio **tinkamai ir kokybiškai atlikti savo pareigas**, didinti profesijos prestižą ir pasitikėjimą šalies švietimo sistema, įsipareigojimas ir garbės reikalas, o jų pažeidimas užtraukia atsakomybę, numatytą LR švietimo įstatyme (2011) ir kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose pedagogų veiklą.*

Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų kompetencijų aprašas (2013)

APRAŠAS NR. 1: PROFESINĖS KULTŪROS SRITIES KOMPETENCIJOS

Kalbinė kompetencija	• sklandžiai bendrauja gimtąja ir valstybine kalba(omis), yra visapusiškai kalbiškai raštingas; • geba komunikuoti užsienio kalba(omis) savo profesinėje srityje.
Kultūrinio identiteto ir pilietiškumo kompetencija	• suvokia kultūros svarbą žmogaus ugdyme, skirtingų kultūrų įvairovę ugdymo realybėje ir visuomenėje vykstančius natūralius akulturacijos procesus; • suvokia save ir savo ugdytinius kaip konkrečios kultūros atstovą(us) ir kuria jiems vienodas ugdymo(si) galimybes; • kuria erdvę savo ir ugdytinių kultūrinių tradicijų puoselėjimui bei prisideda prie savo ir ugdytinių autentiško gyvenimo stiliaus kūrimo ir yra tolerantiškas ugdytinių, jų šeimų, kitų bendruomenės narių įvairovei; • veikia atsakingai ir yra aktyvus bendruomenės narys, demonstruoja asmeninį pavyzdį kuriant pilietinę visuomenę; • suvokia žmogaus teisių ir pareigų vienovę, puoselėja demokratinės visuomenės vertybes.
Profesinės etikos kompetencija	• vadovaujasi bendražmogiškais ir pamatinėmis švietimą įprasminančiomis vertybėmis; • vadovaujasi profesinės etikos kodekse nurodytais elgesio principais.
Medijų ir skaitmeninio raštingumo kompetencija	• bendrauja ir bendradarbiauja IKT technologijų pagalba; • moka naudotis šiuolaikinėmis technologijomis ir kuria skaitmeninį turinį; • saugiai elgiasi elektroninėje erdvėje ir geba apsaugoti jautrų skaitmeninį turinį, konfidencialią informaciją apie ugdytinius, jų pasiekimus, korektiškai taiko privatumo ir autorinių teisių taisykles, tinkamai nurodo skaitmeninių išteklių autorystę; • geba kritiškai vertinti įvairiomis technologinėmis formomis perteiktą medijų tekstų turinį atsižvelgdamas į jų sukūrimo socialinį, istorinį, kultūrinį kontekstą, kūrėjų tikslus ir tikslinę auditoriją.

Kokia pedagogų (karjeros specialistų) profesinės etikos praktika kitose šalyse?

- Profesinio orientavimo etika – integrali nacionalinės švietimo politikos dalis (**Nyderlandai, Austrija, Italija, Ispanija**);
- Atskiras karjeros specialistams skirtas etikos kodeksas, įskaitant profesiniu orientavimu suinteresuotas asociacijas (**Danija, Švedija, Lietuva, Singapūras, Šri Lanka**);
- Psichologams, kurių veikla ypač siejasi su karjeros specialistų veikla, skirtas etikos kodeksas (**Prancūzija, Belgija**).

Profesinės etikos dilemos (1)

1. Pagarba

Karjeros specialistas turi gerbti kiekvieno mokinio asmenines vertybes ir pasirinkimus – net jei jie prieštarauja tam, kas yra pristatoma.

Dilema: Ką daryti, jei mokinyš ar jo šeima neigiamai vertina karo tarnybą?

Etinis sprendimas: Pateikti informaciją objektyviai, nešališkai, gerbiant mokinio / šeimos narių požiūrį, nesumenkinant galimų kitų pasirinkimų.

2. Teisingumas

Kiekvienas mokinyš turi turėti vienodą galimybę susipažinti su visomis karjeros kryptimis – taip pat ir su karo tarnyba.

Dilema: Ar objektyvu ir sąžininga, kai viena karjeros kryptis pristatoma dažniau ar išsamiau vien todėl, kad specialistui ji artimesnė ar jam patogiau apie ją kalbėti?

Etinis sprendimas: Teisingumas reikalauja subalansuoto ir visapusiško informacijos pristatymo. Karjeros specialistas turi nuolat reflektuoti savo ryšius ir įtaką, vengti šališkumo – net jei jis kyla ne iš blogos valios, o iš asmeninio patogumo ar santykių su partneriais.

3. Žmogaus teisių pripažinimas

Nereikia spėti, kad tam tikros socialinės ar kultūrinės aplinkos mokiniai kariuomenės nesvarstys kaip pasirinkimo – svarbu nekurti išankstinių nuostatų.

Dilema: Karjeros specialistas nesąmoningai pristato karininko kelią tik aktyviems, drąsiems ir lyderystę rodantiems mokiniams. Ramesni ar intravertiški mokiniai dažnai „praleidžiami“.

Etinis sprendimas: Kurti saugią, priimančią aplinką, kurioje kiekvienas mokinyš – nepriklausomai nuo jo pasiekimų – jaustųsi vertas svarstyti bet kurią profesiją. Galima pasitelkti tikrų istorijų pavyzdžius apie sėkmę iš įvairių gyvenimo situacijų.

Profesinės etikos dilemos (2)

4. Atsakomybė

Karjeros specialistas atsako ne tik už informacijos pateikimą, bet ir už tai, kokį poveikį ji gali turėti.

Dilema: Specialistas savarankiškai nusprendžia, kiek mokinių nukreips į konkrečias institucijas (pvz., karo akademiją, universitetus, kolegijas).

Etinis sprendimas: Specialistas gali rinkti statistiką ir analizuoti tendencijas, bet jokia būdu neturėtų skirstyti mokinių. Jo vaidmuo – teikti informaciją, skatinant mokinius savarankiškai planuoti ir prisiimti atsakomybę už savo sprendimus, o ne spręsti už mokinį.

5. Sąžiningumas

Informuojant apie karininko profesiją, svarbu sąžiningai kalbėti ne tik apie galimybes, bet ir apie iššūkius.

Dilema: Ar sąžininga nutylėti apie psichologinius ir fizinius sunkumus, su kuriais gali susidurti kariūnas?

Etinis sprendimas: Būti atviram – ne tik motyvuoti, bet ir paruošti realiems išbandymams.

6. Atida ir solidarumas

Karjeros konsultavimas nėra tik informacijos perdavimas – tai jautrus procesas, reikalaujantis atidos ir įsiklausymo.

Dilema: Kaip reaguoti, jei mokinys labai neigiamai, emocionaliai reaguoja į karines temas (dėl šeimos patirties ar asmeninių išgyvenimų)?

Etinis sprendimas: Rodyti empatiją, užmegzti pasitikėjimu grįstą pokalbį, leisti rinktis kalbėjimo tempą ar net leisti atsitraukti nuo veiklos.

Kada specialistas gali būti atleistas iš darbo?

PVZ:

1. Pagarbos principo pažeidimas

- Mokinys žeminamas dėl savo vertybių, pažiūrų ar profesinio pasirinkimo.
- Sukuriama emociškai nesaugi ugdymo aplinka.

2. Konfidencialumo pažeidimas

- Be sutikimo atskleidžiama asmeninė mokinio informacija (psichologinė, socialinė, šeimos).
- Tretiesiems asmenimis atskleidžiami mokinių pasirinkimai.

3. Sąžiningumo ir atsakomybės pažeidimas

- Mokinių nukreipimas į programas ar įstaigas dėl asmeninių interesų.
- Tikslingas informacijos iškraipymas ar slėpimas.

4. Žmogaus teisių pažeidimas

- Diskriminavimas pagal lytį, įsitikinimus, socialinę padėtį.
- Ribojamos mokinių galimybės rinktis.

Profesinė etika -
kokybės
pagrindas

„...reikia turėti šviesos su savimi, iš savęs, kad šviestum tamsybėse visiems ant kelio stovintiems, kad jie išvydę patys rastų šviesos savyje ir eitų savo keliu, kad nestovėtų tamsybėse.”

(M. K. Čiurlionis)

Bendraukime ir bendradarbiaukime

Lietuvos neformaliojo švietimo agentūra (LINEŠA)
Ugdymo karjerai skyrius
Žirmūnų 1B, Vilnius

info@mukis.lt
+370 607 678 83